

Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ohjeistoon tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana.

Esityksessä ehdotetaan myös jo voimassa olevaan merityöyleissopimuksen ohjeistoon perustuvia täsmennyksiä merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteessä annettuun lakiin. Lisäksi ehdotetaan teknisiä muutoksia merimiesten vuosilomalakiin, merimiespalvelulakiin ja valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annettuun lakiin.

Merityöyleissopimuksen muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26 päivänä joulukuuta 2020. Muutosten voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoitus on, että mainittu laki ja merityösopimuslain merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokseen perustuvat muutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen ohjeiston muutosten kansainvälisen voimaantulon kanssa. Muut muutokset merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteen aluksessa annettuun lakiin on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset	3
1.2 Merityöyleissopimuksen voimassa olevista määräyksistä johtuvat kansalliset täsmennystarpeet.....	3
1.3 Valmistelu.....	4
2 Sopimuksen tavoitteet.....	4
2.1 Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset	4
2.2 Merirosvousta ja aseellisia ryöstöjä koskevat tilanteet	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
3.1 Työsopimuksen ja palkanmaksun pysyvyys työntekijän työn estyessä.....	5
3.2 Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin	6
3.3 Talousosaston ylintä esimiestä koskeva soveltamisalapoikkeus merityöaikalaissa.....	7
3.4 Valitusmenettely aluksella.....	8
3.5 Tekniset muutostarpeet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	9
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	9
4.2 Pääasialliset vaikutukset	9
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2.2 Vaikutukset työelämään	10
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	10
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	10
6 Lausuntopalaute.....	10
7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	10
8 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut	11
8.1 Laki merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista	11
8.2 Merityösopimuslaki	11
8.3 Merityöaikalaki.....	12
8.4 Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa.....	14
8.5 Lakiehdotukset 5-7	14
9 Voimaantulo	14
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys sekä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	14
LAKIEHDOTUKSET	16
merityösopimuslain muuttamisesta.....	17
merityöaikalain 2 ja 10 §:n muuttamisesta.....	19
työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a ja 10 §:n muuttamisesta	20
merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta	21
merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta.....	22
valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	23
SOPIMUSTEKSTI	24
LIITTEET	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
merityösopimuslain muuttamisesta.....	26
merityöaikalain 2 ja 10 §:n muuttamisesta.....	28
työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a ja 10 §:n muuttamisesta	30

merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta	32
merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta	33
valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	34

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset

Merityötä koskeva vuoden 2006 yleissopimus, jäljempänä *merityöyleissopimus*, hyväksyttiin merityökonferenssissa 23 päivänä helmikuuta 2006. Yleissopimuksella uudistettiin 37 Kansainvälisen työjärjestön (ILO) aiempaa yleissopimusta. ILO:n merityöyleissopimuksen tarkoituksena on vahvistaa koko merenkulkualan kattavat, yksinkertaiset, selkeät ja johdonmukaiset kansainväliset vähimmäisnormit. Yleissopimus koskee muun muassa merialan työsuhteen ehtoja, majoitusta ja virkistysmahdollisuuksia, ruokaa ja ruokahuoltoa, terveydensuojelua ja sosiaaliturvaa sekä yleissopimuksen noudattamisen valvontaa ja täytäntöönpanoa.

Vuoden 2018 kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksyttiin kolmikantaisen erityiskomitean valmistelemat muutokset merityöyleissopimuksen ohjeistoon. Muutosten tarkoituksena on varmistaa merenkulkijoiden työsuhteiden voimassaolon ja palkanmaksun jatkuvuus aluksen joutuessa merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi. Tällaisissa tilanteissa merenkulkijat saattavat olla vangittuina pitkiä aikoja.

Merityöyleissopimuksen XV artiklan mukaisesti ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26 päivänä joulukuuta 2020. Sopimuksen XV artiklan 8 kohdan mukaan sopimuksen ohjeistoon hyväksytyt muutokset tulevat automaattisesti voimaan sellaisen valtion osalta, joka ilmoittaa määräajassa pääjohtajalle, että muutos sitoo sitä vasta sen jälkeen, kun se on tehnyt erikseen ilmoituksen muutoksen hyväksymisestä.

Koska ohjeiston muutos koskee Suomessa lainsäädännön alaa, Suomi on ilmoittanut ILO:n pääjohtajalle, että muutos tulee osaltamme voimaan vasta, kun Suomi on tehnyt erikseen pääjohtajalle ilmoituksen muutoksen hyväksymisestä.

Tavoitteena on, että tarvittavat säännösmuutokset saatettaisiin Suomessa voimaan samaan aikaan, kun ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan. Näin ollen Suomi voisi ilmoittaa ILO:n pääjohtajalle niiden hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta ennen tuota ajankohtaa ja muutokset tulisivat siten Suomessa voimaan samaan aikaan muiden merityöyleissopimuksen ratifioineiden maiden kanssa.

1.2 Merityöyleissopimuksen voimassa olevista määräyksistä johtuvat kansalliset täsmennystarpeet

ILO:n asiantuntijakomitea on raportointimenettelyn yhteydessä kiinnittänyt Suomen huomiota eräisiin työ- ja lepoaikoja koskeviin kysymyksiin, joihin liittyvät lainsäädännön muutostarpeet toteutettaisiin tällä esityksellä. Lisäksi merimiesasian neuvottelukunnan työssä on noussut esille työntekijän valitusmenettelyä aluksella koskevaan sääntelyyn liittyvä täsmennystarve.

Nämä muutokset on tarkoituksenmukaista toteuttaa ohjeiston muutoksia koskevan sääntelyn täytäntöönpanon yhteydessä.

1.3 Valmistelu

Merityöyleissopimuksen XIII artiklassa tarkoitettu kolmikantainen erityiskomitea päätti kolmannessa kokouksessaan Genevessä 27 päivänä huhtikuuta 2018 muutoksista yleissopimuksen ohjeistoon, jotka edellyttävät alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhteen ja siihen liittyvän palkanmaksun jatkumista vankeuden aikana.

Yleissopimuksen XV artiklan 5 kohta edellyttää erityiskomiteassa hyväksytyjen muutosten hyväksymistä seuraavassa ILO:n työkonferenssissa. Työkonferenssi hyväksyi ohjeistoon tehtävät muutokset 107. kokouksessaan Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 2018.

Työkonferenssissa hyväksytty muutos katsotaan hyväksytyksi, ellei yli 40 prosenttia yleissopimuksen ratifioineista jäsenvaltioista, jotka edustavat vähintään 40 prosenttia yleissopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden alusten bruttovetoisuudesta, ole määräajan loppuun mennessä ilmoittanut pääjohtajalle virallisesti tyytymättömyyttään. Määräaika tyytymättömyyden ilmoittamiselle päättyy 26 päivänä kesäkuuta 2020. Ohjeiston muutos tulee kansainvälisesti voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tyytymättömyyden ilmoittamiselle varattu määräaika päättyy. Siten muutosten kansainvälinen voimaantulo tulisi olemaan 26 päivänä joulukuuta 2020.

Ohjeiston muutoksia koskevan täytäntöönpanon yhteydessä on mahdollista toteuttaa myös eräitä muita merityöyleissopimukseen perustuvia täsmennystarpeita kansallisessa merityötä lainsäädännössä. ILO:n asiantuntijakomitea on kiinnittänyt Suomen huomiota eräisiin työ- ja lepoaikoja koskeviin kysymyksiin, joihin liittyvät lainsäädännön muutostarpeet toteutetaan tällä esityksellä.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä merenkulkualan työmarkkinajärjestöt.

2 Sopimuksen tavoitteet

2.1 Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset

Merityöyleissopimuksen ohjeiston normiin A2.1 (merenkulkijoiden työsopimus) lisättiin vuoden 2018 kansainvälisessä työkonferenssissa uusi 7 kohta. Sen mukaan merenkulkijan työsopimuksen on pysyttävä voimassa sen ajan, kun merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai alukseen kohdistuneen aseellisen ryöstön seurauksena riippumatta siitä, onko työsopimuksen päättymisajankohta mennyt tai onko jompikumpi osapuoli ilmoittanut sopimuksen voimassaolon keskeyttämisestä tai päättämisestä.

Merirosvouksella tarkoitetaan normissa samaa kuin Yhdistyneiden kansakuntien vuodelta 1982 olevassa merioikeusyleissopimuksen (SopS 49-50/1996, jäljempänä *merioikeusyleissopimus*) 101 artiklassa. Artikla kuuluu seuraavasti:

Merirosvoudeksi luetaan kaikki seuraavat teot:

a) Jokainen yksityisen aluksen tai ilma-aluksen miehistön tai matkustajien tekemä laiton väkivallan teko, vapaudenriisto tai ryöstö, joka on tehty yksityistä etua silmällä pitäen ja joka kohdistuu:

i) aavalla merellä toista alusta tai ilma-alusta tai tällaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa olevaa henkilöä tai omaisuutta vastaan;

ii) alusta, ilma-alusta, henkilöitä tai omaisuutta vastaan, jotka ovat alueella, johon minkään valtion lainkäyttövalta ei ulotu.

b) Vapaaehtoinen osallistuminen aluksen tai ilma-aluksen toimintaan tietoisena seikoista, jotka tekevät siitä merirosvoaluksen tai ilmarosvoaluksen.

c) Yllytys tai tahallinen avunanto tämän artiklan a)- ja b)-kohdan tarkoittamiin tekoihin.

Aluksen aseellisella ryöstöllä tarkoitetaan puolestaan kaikkea muuta väkivaltaa tai vangitsemista tai muuta tuhotekoa tai sellaisen uhkaa kuin merirosvousta, kun se on tehty yksityisten tarkoituksien vuoksi ja suunnattu alusta tai aluksessa olevia henkilöitä tai omaisuutta kohtaan minkä tahansa valtion sisäisillä aluevesillä, saaristossa tai aluemerellä, sekä kaikkea yllä kuvattuihin tekoihin yllyttämistä tai sellaisten helpottamista.

Samassa yhteydessä ohjeiston normiin A2.2 (palkat) lisättiin uusi 7 kohta. Jos merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena, merenkulkijan työsopimukseen, häntä koskevaan työehtosopimukseen tai sovellettavaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvien palkkojen ja muiden oikeuksien maksun, mukaan lukien normin 4 kohdassa tarkoitetut rahalahetykset, on jatkuttava koko vangittuna pitämisen ajan ja siihen asti, kun merenkulkija on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin normin A2.5.1 mukaisesti, tai jos merenkulkija kuolee vankeuden aikana, hänen kuolinpäiväänsä asti siten kuin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään.

2.2 Merirosvousta ja aseellisia ryöstöjä koskevat tilanteet

Kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO:n merirosvousta ja aseellisia ryöstöjä koskevan vuosiraportin (MSC.4/Circ.263) mukaan järjestölle ilmoitettiin vuonna 2018 yhteensä 223 tapauksesta. Maantieteellisesti tapaukset keskittyvät määrätyille alueille: 81 tapausta Länsi-Afrikassa, 57 tapausta Etelä-Kiinan merellä, 36 tapausta Intian valtameren länsiosassa (ml. Arabianmeri ja Somalia), 22 tapausta Etelä-Amerikan ja Karibian alueella sekä kahdeksan tapausta Malakansalmessa ja Singaporessa.

Suomalaisia aluksia ei merkittävässä määrin liikennöi riskialueilla.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Työsopimuksen ja palkanmaksun pysyvyys työntekijän työn estyessä

Merityöyleissopimuksessa tarkoitettuja merirosvoustilanteita tai aseellisia ryöstöjä ei ole ainakaan viime vuosikymmeninä kohdistunut suomalaisiin aluksiin. Ei ole myöskään syytä olettaa, että tällaisia tilanteita jatkossakaan esiintyisi. Vaikka kysymys on epätodennäköisestä tilanteesta, yksittäisiä tapauksia ei voida pitää täysin poissuljettuna.

Jos suomalaisella aluksella työskentelevä työntekijä joutuisi vangituksi merirosvouksen tai aseellisen ryöstön yhteydessä, voimassa olevan lainsäädännön mukaan hänen työsopimuksensa

jatkuisi vangitsemisesta huolimatta. Määräaikainen työsopimus voisi kuitenkin päättyä vankeuden aikana sovitun voimassaoloajan päätyttyä. Toistaiseksi voimassa oleva työsopimus voisi puolestaan päättyä vain niillä päättämisperusteilla, joista säädetään erityyppisyyssopimuslain (756/2011) 8 ja 9 luvussa. On oikeudellisesti epäselvää, olisiko työnantajalla voimassa olevan erityyppisyyssopimuslain 8 luvun 2 §:ään perustuva oikeus irtisanoa vangittu työntekijä sellaisen henkilön liittyvien työnteoedellytysten olennaisen muuttumisen johdosta, joiden vuoksi työntekijä ei enää kykene selviytymään työtehtävistään. Syyn asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan.

Jos alus tuhoutuu merirosvouksen tai aseellisen ryöstön yhteydessä, erityyppisyyssopimuslain 8 luvun 3 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä työnantajalla voi olla taloudellinen ja tuotannollinen irtisanomisperuste. Erityyppisyyssopimuslain 12 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan, jos työnantaja on irtisanonut työsopimuksen aluksen tuhoutumisen tai kuntoonpanokelvottomuuden vuoksi, työntekijällä on oikeus kahden kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen edellyttäen, että sitä ei ole korvattu hänelle 1 momentin mukaan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole, jos työsopimus on irtisanottu vähintään kahden kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen tai työsuhteessa noudatettava irtisanomisaika on vähintään kaksi kuukautta.

Työntekijän oikeudesta palkkaansa työnteon estyessä säädetään erityyppisyyssopimuslain 2 luvun 16 §:ssä. Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että jos työntekijä on estynyt tekemästä työtään työpaikkaa kohdanneen merionnettomuuden, tulipalon, poikkeuksellisen luonnontapahtuman tai muun sen kaltaisen hänestä tai työnantajasta riippumattoman syyn vuoksi, työntekijällä on oikeus saada palkkansa esteen ajalta, enintään kuitenkin 14 päivältä. On oikeudellisesti epäselvää, rinnastuisiko merirosvous tai aseellinen ryöstö lainkohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin, mutta vaikka näin olisi, työnantajan palkanmaksuvelvollisuus jatkuisi enintään 14 päivää.

Merityöyleissopimuksessa edellytetyt työsuhteen ja palkanmaksun pysyvyyttä koskevat vaatimukset selkeyttäisivät ja turvaisivat työntekijän työoikeudellista asemaa merirosvouksen ja aseellisen ryöstön tilanteissa.

3.2 Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Merityöaikalain (296/1976) 9 §:n 2 momentin mukaan työntekijää saa säännöllisen työajan lisäksi pitää ylityössä enintään 16 tuntia viikossa. Lain 9 a §:ssä säädetään työntekijän vähimmäislepoajasta. Säännöksen mukaan työntekijälle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (vuorokausilepo) ja jokaisen seitsemän päivän jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Peräkkäisten lepoaikojen väli ei saa olla 14 tuntia pidempi. Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Edellä kuvatuista ylityön enimmäismäärää ja vähimmäislepoaikaa koskevista vähimmäisvaatimuksista on mahdollista poiketa erityyppisyyssopimuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyillä perusteilla. Tällaisia poikkeamisperusteita ovat muun muassa tilanteet, joissa työn tekeminen on ehdottomasti tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran johdosta (1 kohta) taikka tarpeen merilaissa (674/1994) säädetyin avun antamiseksi (2 kohta).

Ylityön enimmäismäärää ja vähimmäislepoaikaa koskevia rajoituksia ei sovelleta myöskään ylityöhön, jota vaaditaan tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa (kohta 4) taikka satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi (kohta 5).

Merityöaikalaki koskee työtä, jota tehdään suomalaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa. Työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettu laki (248/1982, jäljempänä *kotimaanliikenteen työaikalaki*) sisältää vastaavat säännökset työstä, jota tehdään kotimaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa. Vuorokautisesta ylityöstä säädetään lain 8 §:n 1 momentissa, vuorokautisesta lepoajasta lain 12 §:ssä sekä ylityörajoituksista ja lepoaikavaatimuksista poikkeamisesta lain 10 §:ssä.

ILO:n asiantuntijakomitea on merityöaikalakiin sisältyvien poikkeamisperusteiden osalta kiinnittänyt huomiota siihen, että satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi tehtävä työ ja tarpeellisen vahtipalvelun suorittaminen satamassa eivät voi olla sellainen hätätilanne, jonka perusteella merityöyleissopimuksen mukaan voitaisiin poiketa työ- ja lepoaikoja koskevista vaatimuksista. Vastaava huomio on merkityksellinen myös kotimaanliikenteen työaikalain osalta siltä osin kuin kysymys on merityöyleissopimuksen soveltamispiiriin kuuluvasta työstä, vaikka asiantuntijakomitea ei ole tähän huomiota kiinnittänyt.

Merityöyleissopimuksen normi A2.3 koskee työ- ja lepoaikoja. Normin 5 kohdan mukaan työ- tai lepoaikoja on rajoitettava siten, että enimmäistyöaika saa olla enintään 14 tuntia 24 tunnin jakson aikana ja 72 tuntia seitsemän päivän jakson aikana. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltio voi edellyttää, että vähimmäislepoaika ei saa alittaa kymmentä tuntia 24 tunnin jakson aikana, eikä 77 tuntia seitsemän päivän jakson aikana.

Saman normin 14 kohdan mukaan yllä olevat vaatimukset eivät saa rajoittaa aluksen päällikön oikeutta vaatia merenkulkijaa työskentelemään rajoituksetta silloin, kun se on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi. Tarvittaessa päällikkö voi peruuttaa työ- tai lepoaikoja koskevan aikataulun ja vaatia merenkulkijaa tekemään työtä niin kauan kuin se on välttämätöntä, kunnes tilanne on palautunut normaaliksi. Sen jälkeen, kun tilanne on palautunut normaaliksi, aluksen päällikön on mahdollisimman pian varmistettava, että merenkulkijat, jotka ovat työskennelleet aikataulun mukaisena lepoaikana, saavat riittävän lepoajan.

Koska merityöyleissopimuksen normissa A2.3 ei sallita vähimmäislepoajoista poikkeamista satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi tai tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa, merityöaikalain 10 §:n 1 momenttia ja kotimaanliikenteen työaikalain 10 §:n 1 momenttia on tältä osin muutettava.

Merityöyleissopimus ei kuitenkaan edellytä sitä, etteikö mainittujen tehtävien hoitamiseksi voitaisi voimassa olevan lain tapaan poiketa ylityön rajoituksista, joista säädetään merityöaikalain 9 §:n 2 momentissa ja kotimaanliikenteen työaikalain 8 ja 9 §:ssä.

3.3 Talousosaston ylintä esimiestä koskeva soveltamisalapoikkeus merityöaikalaisissa

Voimassa olevan merityöaikalain 2 §:n mukaan lakia ei sovelleta työhön, jota tekee matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa ylimmän esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä.

ILO:n asiantuntijakomitea on raportointimenettelyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että merenkulkijan käsite on määritelty merityöyleissopimuksen II.1 artiklan f-kohdassa, jonka mukaan merenkulkijalla tarkoitetaan henkilöä, joka työsuhteessa tai muutoin toimii tai työskentelee jossakin ominaisuudessa aluksella, johon yleissopimusta sovelletaan. Näin ollen merityöyleissopimuksen työ- ja lepoaikoja koskevat vaatimukset koskevat myös matkustaja-aluksen sellaista talousosaston ylintä esimiestä, jossa ylimmän esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä.

3.4 Valitusmenettely aluksella

Merityöyleissopimuksen säännön 5.1.5 mukaan kunkin jäsenvaltion tulee edellyttää, että sen lipun alla purjehtivilla aluksilla voidaan nopeasti, tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti käsitellä merenkulkijoiden valitukset, jotka koskevat yleissopimuksen määräyksien vastaista menettelyä (merenkulkijoiden oikeudet mukaan luettuina).

A5.1.5 normin 1 kohdan mukaan merenkulkijoilla on oltava oikeus valittaa aluksella mistä tahansa väitetystä yleissopimuksen määräyksen vastaisesta menettelystä. A5.1.5 normin 4 kohdan mukaan työ sopimuksen jäljennöksen lisäksi kaikille merenkulkijoille on annettava kopio valitusmenettelyä aluksella koskevista ohjeista. Merityötä koskevana lainsäädäntönä pidettäisiin ennen kaikkea merityöyleissopimuksen piiriin kuuluvaa lainsäädäntöä, jossa työnantajalle on asetettu työsuhteeseen perustuvia velvoitteita.

Työturvallisuuslain (738/2002) 19 §:n mukaan työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista. Lain 17 §:n mukaan työnantajan ja työntekijän on yhteistoiminnassa ylläpidettävä ja parannettava työturvallisuutta työpaikalla. Työntekijällä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevia sekä muita työolosuhteisiin vaikuttaviin asioihin liittyviä ehdotuksia ja saada niihin palaute.

Työturvallisuusjohtamisen periaatteisiin kuuluu, että asioista ilmoitetaan ensiksi omalle esimiehelle, jonka kanssa ongelmia pyritään ratkaisemaan. Jos asioita ei voida ratkaista esimiehen kanssa, ne viedään ylempille esimiehille ratkaistavaksi.

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) edellytetään, että työnantajan ja työntekijän on käsiteltävä yhteistoiminnassa muun muassa työntekijän turvallisuuteen ja terveyteen välittömästi vaikuttavat tekijät. Aluksilla, joilla työskentelee vähintään viisi henkilöä, tulee olla työsuojeluvaltuutettu. Tämä avustaa tarvittaessa työntekijää valitusten käsittelyssä.

Työturvallisuuslain 28 §:ssä kielletään työntekijän häirintä ja epäasiallinen kohtelu. Tämä säännös turvaa valituksen tekijän oikeudenmukaisen kohtelun. Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa edellytetään pitämään salassa henkilö, joka on tehnyt ilmoituksen työpaikan epäkohdasta tai puutteellisuuksista. Samoin on pidettävä salassa se, että työsuojelutarkastus on tehty tämän ilmoituksen johdosta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat yhdessä työturvallisuuskeskuksen kanssa laatineet lomakkeen, jonka avulla valitukset aluksella käsitellään. Lomake on tarkoitettu jaettavaksi suomalaisille aluksille ja annettavaksi työntekijälle työ sopimusta tehtäessä.

Voimassa oleva sääntely ei ole täysin kattavaa siltä osin kuin työntekijä haluaa valittaa jostakin muusta merityölainsäädännön piiriin kuuluvasta asiasta kuin työsuojeluun tai työturvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Tällaisia asioita sisältyy työsuhdetta, aluksen miehitystä sekä miehistön pätevyyttä koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi valitusmenettelyä koskevan ohjeen antamista koskevaa vaatimusta ei sisälly voimassa olevaan lainsäädäntöön.

3.5 Tekniset muutostarpeet

Uusi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki (808/2019) tuli voimaan vuoden 2020 alussa. Lailla kumottiin hallintolainkäyttölaki (586/1996), jota koskevia viittaussäännöksiä si-

sältyy useaan merityötä koskevaan lakiin. Oikeusministeriön ohjeistuksen mukaan viittaussään-
nökset hallintolainkäyttölakiin olisi selkeyden vuoksi päivitettävä viittauksiksi oikeudenkäyn-
nistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Päivitykset olisi tarkoituksenmukaista tehdä silloin, kun
kyseisiin lakeihin ollaan esittämässä muitakin muutoksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Tällä esityksellä on tarkoitus toteuttaa neljä kokonaisuutta:

- 1) Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voi-
maansaattamisesta.
- 2) Ohjeistoon tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia ehdotetaan muu-
tettavaksi siten, että aluksen joutuessa merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi meren-
kulkijoiden työsopimusten voimassaolo ja palkanmaksu jatkuvat merenkulkijoiden vangitsemi-
sen ajan.
- 3) Merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin ehdotetaan teh-
täväksi eräitä jo voimassa olevaan merityöyleissopimuksen ohjeistoon perustuvia täsmennyk-
siä.
- 4) Merimiesten vuosilomalakia, merimiespalvelulakia ja valtion varoista korvattavista meri-
miesten matkakustannuksista annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi siten, että niissä olevat
viittaukset hallintolainkäyttölakiin (586/1996) muutettaisiin viittauksiksi oikeudenkäynnistä
hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019).

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan olisi annettava työsopimuksen laatimisen yhteydessä
myös ohje siitä, millä tavoin työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädän-
nön vastaisesta menettelystä. Itse ohjeen antamiseen liittyvän työnantajan hallinnollisen taakan
voidaan arvioida olevan vähäinen. Työnantajan olisi kuitenkin luotava myös puitteet, joiden
kautta valitukset tulevat käsitellyiksi aluksella tai varustamossa. Puitteita koskevan vaatimuk-
sen täyttäisi esimerkiksi ohjeiden liitteenä oleva lomake, jolla työntekijä voisi valittaa havaitse-
mastaan epäkohdasta. Työnantajat voisivat halutessaan hyödyntää myös olemassa olevia järjes-
telyitä, joita on luotu esimerkiksi turvallisuushavaintojen vastaanottoa varten. Työnantajille ai-
heutuva hallinnollinen taakka muodostuu lähinnä valitusmenettelyn käyttöönnotosta, mutta tätä-
kin voidaan pitää varsin vähäisenä.

Merityösopimuslakiin esitetyt muutokset, joilla turvataan vangituksi joutuneen työntekijän työ-
oikeudellista asemaa aluksen jouduttua merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi, voivat
merkitä työnantajalle lisää kustannuksia vain siinä tapauksessa, että sen alus joutuu tällaiseen
tilanteeseen. Käytännössä maailmalla vastuullisesti toimineet varustamot ovat jo nykyisinkin
toimineet ehdotetussa laissa tarkoitettulla tavalla. Lisäksi on huomattava, että suomalaisia aluk-
sia ei ole ainakaan viime vuosikymmeninä joutunut ehdotetussa lainkohdassa tarkoitettun meri-
rosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi. Suomalaisia aluksia ei myöskään merkittävässä
määrin kulje merirosvouksen kannalta riskialttiilla alueilla.

Merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin tehtäviin muutoksiin ei liity taloudellisia vaikutuksia.

4.2.2 Vaikutukset työelämään

Valitusmenettelyä koskevan ohjeen antamisvelvollisuus voi auttaa luomaan työpaikoille sellaiset menettelyt, joiden kautta ongelmat voidaan ratkaista paikallisella tasolla. Toisaalta ohjeissa voidaan informoida työntekijää menettelystä myös niiden tilanteiden varalta, joissa ongelmia ei ole voitu paikallisella tasolla ratkaista. Ohjeissa voidaan viitata tältä osin toimivaltaisiin viranomaisiin. Ohjeiden antamisesta voivat erityisesti hyötyä suomalaisella aluksella työskentelevät ulkomaalaiset työntekijät.

Merirosvouksen tai aseellisen ryöstön yhteydessä vangituksi joutuneen työntekijän asemaa turvattaisiin vankeuden aikana. Työsopimuksen voimassaolo tai siihen liittyvä palkanmaksu ei voisi tuona aikana päättyä, vaikka alus tuhoutuisi tilanteen yhteydessä.

Merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin ehdotetut muutokset merkitsisivät, että vuorokautista lepoaikaa koskevasta vaatimuksesta ei voitaisi jatkossa poiketa satamassa suoritettavan vahtipalvelun, satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi tai sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä taikka sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana. Sen sijaan näillä perusteilla voidaan jatkossakin poiketa vuorokautista ylityötä koskevista rajoituksista. Vuorokautisesta lepoajastakin voitaisiin kuitenkin poiketa, jos työtä on tehtävä ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran johdosta taikka merilaissa säädetyn avun antamiseksi.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työsuojeluviranomainen valvoo työ- ja lepoaikojen noudattamista. Vähimmäislepoaikoja koskevat muutokset ovat vähäisiä, mutta ne on otettava huomioon valvontatoiminnassa. Koska lepoaikoja koskevat poikkeukset vähenevät, muutokset voivat pikemminkin selkeyttää valvontaa kuin monimutkaistaa sitä.

Alukseen kohdistuva merirosvous tai aseellinen ryöstö voi merkitä työnantajalle merkittäviä taloudellisia vahinkoja. Työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa työntekijöiden palkkasaatavat vankeusajalta voivat tulla palkkaturvajärjestelmän katettavaksi. Tilanteiden harvinaisuus huomioon ottaen kysymys ei ole kuitenkaan palkkaturvajärjestelmän kokonaisuus huomioon ottaen merkittävästä kysymyksestä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksessä ehdotettu sääntely perustuu merityöyleissopimuksen määräyksiin, joiden sanamuoto jättää varsin vähän liikkumavaraa.

6 Lausuntopalaute

[täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset on selostettu edellä jaksossa 3. Muutokset kohdistuvat sekä ohjeiston oikeudellisesti sitovaan osaan että suositusosaan.

Ohjeiston oikeudellisesti sitovaan osaan tehdyt muutokset edellyttävät merityösopimuslakiin lisättäväksi säännöstä, jonka mukaan alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana.

8 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut

8.1 Laki merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista

Esityksen tavoitteena on, että Suomi voisi saattaa lainsäädäntönsä vastaamaan ILO:n merityöyleissopimuksen ohjeiston vuoden 2018 muutoksia ja että Suomi voisi ilmoittaa ILOlle muutosten tulevan Suomen osalta voimaan samaan aikaan muiden merityöyleissopimuksen ratifioineiden maiden kanssa. Yleissopimuksen ohjeistoon tehdyt muutokset ehdotetaan hyväksyttäväksi ja niiden lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatettavaksi voimaan lailla.

Laissa olisi kolme pykälää. Lain 1 § sisältäisi säännöksen siitä, että merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen vuoden 2018 muutosten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset olisivat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

Lain 2 §:ssä säädettäisiin siitä, että ohjeiston muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien muutosten voimaansaattamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lain 3 §:n mukaan yleissopimuksen ohjeiston muutokset tulisivat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

8.2 Merityösopimuslaki

1 luku Yleiset säännökset

3 §. Työsopimuksen muoto ja sisältö. Voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentissa edellytetään työsopimukselta kirjallista muotoa ja vähimmäissisältöä. Pykälän 3 momentin mukaan työntekijän tulee saada tarpeelliseksi katsomansa tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta. Pykälän 4 momentin mukaan työsopimus on tehtävä neljänä kappaleena, joista yksi annetaan työntekijälle, yksi aluksen päällikölle ja kaksi työnantajalle.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että katsastustodistuksia ja aluksen liikennealuetta koskevien tarpeellisten tietojen lisäksi työnantajan olisi annettava työsopimusta tehtäessä työntekijälle ohje menettelytavoista, joiden mukaisesti työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä. Lisäys perustuisi merityöyleissopimuksen ohjeiston normiin A5.1.5, jonka 4 kohdan mukaan työsopimuksen jäljennöksen lisäksi kaikille merenkulkijoille on annettava kopio valitusmenettelyä aluksella koskevista ohjeista.

Merityötä koskevalla lainsäädännöllä tarkoitettaisiin lainsäädäntöä, jolla merityöyleissopimuksen vaatimukset on toteutettu kansallisessa lainsäädännössä. Työntekijällä on oltava oikeus valittaa aluksella mistä tahansa väitetystä merityöyleissopimuksen määräyksen vastaisesta menettelystä.

Säännöksessä edellytettäisiin työnantajaa ohjeistamaan työntekijää siitä, millä tavoin valitusmenettely on järjestetty aluksella. Vaatimus merkitsisi samalla myös sitä, että työnantajien olisi luotava valitusten käsittelylle riittävät puitteet. Säännöksessä ei otettaisi kanta siihen, millä tavalla valitusmenettely tulisi järjestää. Tarkoituksena olisi kuitenkin saada valitukset ratkaistua mahdollisimman alhaisella tasolla. Tämä ei estäisi työntekijää valittamasta suoraan päällikölle ja asianmukaisille ulkopuolisille viranomaisille silloin, kun hän katsoisi sen tarpeelliseksi. Tästä

syystä ohjeistuksessa voitaisiin myös viitata niihin viranomaisiin, joiden tehtäviin merityötä koskevan lainsäädännön valvonta kuuluu. Tällaisia viranomaisia ovat ennen kaikkea aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet sekä liikenne- ja viestintävirasto.

13 luku Erinäiset säännökset

13 b §. *Laittomasti vangittuna pidettävän työntekijän asema.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena vangittuna olevan työntekijän työsopimuksen voimassaolon ja palkanmaksun jatkumisesta. Säännöksen tarkoituksena olisi toteuttaa merityösopimuslaissa merityöyleissopimuksen ohjeiston vuoden 2018 muutoksista johtuvat muutokset. Merirosvouksella ja aluksen aseellisella ryöstöllä tarkoitettaisiin pykälässä samaa kuin merityöyleissopimuksen ohjeiston normin A2.1.7 kohdan a ja b alakohdissa on määritelty.

Pykälän 1 momentin mukaan työntekijän työsopimus ei voisi laillisilla perusteilla päättyä niissä tilanteissa, joissa työntekijää pidettäisiin vankina aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Säännöksellä katettaisiin tilanteet, joissa vangittuna olevan työntekijän kanssa määräajaksi sovittu työsopimus päättyisi työntekijän vankeuden aikana sekä tilanteet, joissa työnantaja voisi normaaleissa olosuhteissa päättää työsopimuksen työntekijän saavuttaessa merityösopimuslain 7 luvun 2 §:ssä säädetyn 68-vuoden eroamisiän. Työntekijän vangittuna olon aikana työnantaja ei voisi päättää työsopimusta myöskään merityösopimuslain 8 ja 9 luvuissa säädetyillä irtisanomis- tai purkamisperusteilla, mukaan lukien työnantajan konkurssia, yrityssaneerausta tai luonnollisena henkilönä toimivan työnantajan kuolemaa koskevat tilanteet. Vangittuna olevan työntekijän työsopimus voisi päättyä aikaisintaan silloin, kun työntekijä on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin. Jos työntekijä kuolisi merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena, työsuhteen voimassaolo jatkuisi työntekijän kuolinpäivään saakka.

Pykälän 2 momentin mukaan vangitulla työntekijällä olisi oikeus täyteen palkkaansa siihen saakka, kunnes hän olisi vapautunut ja palannut kotiin. Ehdotetun säännöksen perusteella työnantaja ei voisi lopettaa palkanmaksua 14 päivän jälkeen merityösopimuslain 2 luvun 16 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Säännöksessä tarkoitettuna täytenä palkkana pidettäisiin vastaavaa, mitä työntekijä merityösopimuslain 2 luvun 10 §:n mukaan saisi sairausajan palkkana. Täysi palkka tarkoittaisi siten työntekijän säännöllisen työajan palkkaa ilman olosuhdelisiä, taulukkopalkkaa mahdollisine pätevyys- ja ikälisineen sekä henkilökohtaisine palkanosuuksineen tai työehtosopimukseen taikka työsopimuksen osapuolten välisiin sopimukseen perustuvaa palkkaa. Jos työntekijä kuolee, työnantajan palkanmaksuvelvollisuus päättyisi tiedossa olevana työntekijän kuolinpäivänä.

Sekä pykälän 1 että 2 momentissa työntekijän kuolinpäivän määrittämisessä voi tulla kyseeseen tilanne, jolloin työntekijän kuoleman ajankohta ei ole tiedossa. Työntekijän kuoleman ajankohdan määrittämisestä aluksen tuhoutuessa säädetään merityösopimuslain 13 luvun 12 §:ssä. Tilanteessa, jossa pitkään tavoittamattomissa tai kadoksissa olevan työntekijän epäiltäisiin kuolleen vapaudenriiston aikana, sovellettavaksi voivat tulla myös yleiset kuolleeksi julistamista koskevat säännökset.

8.3 Merityöaikalaki

2 §. *Poikkeukset soveltamisalasta.* Pykälä sisältää luettelon niistä tehtävistä ja työntekijöistä, joihin ei sovelleta merityöaikalakia. Voimassa olevan pykälän 3 kohdan mukaan lakia ei sovelleta työhön, jota tekee matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa edellä mainitun esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä.

Esityksessä ehdotetaan, että lainkohdassa tarkoitettuun talousosaston ylimpään esimieheen olisi kuitenkin sovellettava lain 9 a §:ssä säädettyä vähimmäislepoaika, 10 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lepoaikoja koskeviin rajoituksiin sekä 19 a §:ssä säädettyä työ- ja vahtivuoroluetteloa koskevia vaatimuksia. Lisäksi talousosaston ylimpään esimieheen olisi sovellettava lain 20 §:ssä säädettyjä työaikakirjanpitoa koskevia vaatimuksia. Muilta osin merityöaikalaki ei hänen soveltuisi. Muutos perustuisi merityöyleissopimuksen työ- ja lepoaika koskeviin vaatimuksiin (sääntö 2.3). Merityöyleissopimus ei sisällä poikkeusmahdollisuutta, jonka perusteella lainkohdassa tarkoitettu talousosaston ylin esimies voitaisiin sulkea työ- ja lepoaika koskevien vaatimusten ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun aluksen päällikköön, konepäällikköön ja ylimpään perämieheen ei voimassa olevan lain mukaan sovelleta lain 20 §:ssä säädettyä työaikakirjanpitoa koskevaa vaatimusta, minkä vuoksi työsuojeluviranomaisen voi olla vaikeaa todentaa näiden henkilöiden lepoaikojen toteutumista. Esityksessä ehdotetaan, että työaikakirjanpitoa koskeva säännös soveltuisi näihin myös työntekijöihin.

10 §. *Poikkeukset ylityön teettämisestä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin.* Voimassa oleva pykälä koskee tilanteita, joissa on mahdollista poiketa 9 §:n 2 momentissa säädetystä työntekijän viikkokohtaisesta ylityön enimmäismäärästä ja 9 a §:ssä säädetystä vähimmäislepoajasta. Säännöksistä poikkeamiseen oikeuttavat tilanteet todetaan pykälän 1 momentin 1-7 kohdassa. Merityöyleissopimuksessa ei kuitenkaan sallita vähimmäislepoajasta poikkeamista muutoin kuin 1 ja 2 kohtien suhteen.

Esityksessä ehdotetaan, että pykälä jaettaisiin kolmeen momenttiin. Pykälän 1 momentti koskisi tilanteita, joissa saisi viikkokohtaisen ylityötä koskevan rajoituksen (9 §:n 2 momentti) lisäksi poiketa vähimmäislepoajoista (9 a §). Säännöksen sanamuoto vastaisi merityöyleissopimuksen normia A2.3, jonka mukaan työ- ja lepoaika koskevat määräykset eivät saa rajoittaa aluksen päällikön oikeutta vaatia merenkulkijaa työskentelemään rajoituksetta silloin, kun se on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi. Säännös vastaisi pitkälti voimassa olevan pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohtia.

Pykälän 2 momentti koskisi tilanteita, joissa saisi poiketa viikkokohtaisesta ylityötä koskevasta rajoituksesta (9 §:n 2 momentti), mutta nykyisestä poiketen ei vähimmäislepoajoista (9 a §). Tilanteet lueteltaisiin momentin 1-5 kohdassa, jotka vastaisivat sisällöltään voimassa olevan pykälän 1 momentin 3-7 kohtaa.

On kuitenkin huomattava, että 2 momentissa mainittu tilanne voi täyttää samalla myös 1 momentissa säädetty kriteerit. Jos esimerkiksi kysymys on sellaisen työn tekemisestä, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä, vähimmäislepoajasta voitaisiin poiketa 1 momentin perusteella, jos se on välttämätöntä esimerkiksi aluksen turvallisuuden vuoksi.

Esityksessä ehdotettu muutos ei estäisi aluksella järjestettäviä pelastusharjoituksia, vaikka ne toteutettaisiin työntekijän lepoaikana. Lain 9 a §:n 3 momentin mukaan työntekijälle olisi kuitenkin annettava riittävä korvaava lepoaika.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa täsmennettäisiin lisäksi siten, että lainkohta koskisi myös sellaisia turvallisuusharjoituksia, joita ei välttämättä toteuteta millään erillisellä turvallisuusvälineellä.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 2 momenttia, mutta säännöksessä mainittu viittaus päivitetäisiin vastaamaan pykälän uutta rakennetta.

8.4 Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa

8 a §. *Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen.* Lain 8 a §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos. Viittaus hallintolainkäyttölakiin (586/1996) muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019), jossa säädetään myös valittamisesta hallintotuomioistuimen päätöksestä.

10 §. *Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin.* Pykälään tehtävät muutokset vastaisivat merityöaikalain 10 §:ään tehtäviä muutoksia, jotka on kuvattu edellä.

Koska pykälä koskee ylityön rajoituksista poikkeamisen lisäksi lepoajoista poikkeamista, pykälän otsikko ”*Poikkeukset ylityörajoituksista*” muutettaisiin muotoon ”*Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin*”.

8.5 Lakiehdotukset 5-7

Merimiesten vuosilomalain 28 §:ään, merimiespalvelulain 27 §:ään ja valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:ään ehdotetaan teknistä muutosta. Viittaus hallintolainkäyttölakiin (586/1996) muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019), jossa säädetään myös valittamisesta hallintotuomioistuimen päätöksestä.

9 Voimaantulo

Merityöyleissopimuksen muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26 päivänä joulukuuta 2020. Muutosten voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoitus on, että mainittu laki ja merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokseen perustuvat muutokset merityösopimuslakiin tulisivat voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen ohjeiston muutosten kansainvälisen voimaantulon kanssa.

Muut merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin, työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin, merimiesten vuosilomalakiin, merimiespalvelulakiin ja valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annettuun lakiin ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2020.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys sekä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kansainvälisen sopimuksen määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkun perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on olemassa lain säännöksiä tai siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan riippumatta siitä, onko määräys ristiriidassa vai

sopuoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 lisätyt kohdat kuuluvat lainsäädännön alaan. Merityösopimuslain 13 lukuun lisättäisiin uusi 13 b §, jossa säädettäisiin työsopimuksen voimassaolon ja palkanmaksun jatkuvuuden turvaamisesta tilanteessa, jossa työntekijä on vangittu alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena. Ne ohjeiston määräykset, jotka ovat oikeudellisesti sitovia, kuuluvat Suomen toimivaltaan. Niistä ei ole säädetty EU:ssa eivätkä ne kuulu myöskään Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Merityöyleissopimuksen sitovan ohjeiston muutokset eivät sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen muutokset voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus laiksi muutosten voimaansaattamisesta voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

1. ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset

2. ponsi

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimukseen Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 2018 tehtyjen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Muutosten muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

merityösopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 3 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 1449/2016, sekä
lisätään 13 lukuun uusi 13 b § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Työsopimuksen muoto ja sisältö

Työsopimusta tehtäessä työntekijälle on annettava:

- 1) ohje menettelytavoista, joiden mukaisesti työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä;
 - 2) työntekijän tarpeelliseksi katsomansa tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta.
-

13 luku

Erinäiset säännökset

13 b §

Laittomasti vangittuna pidettävän työntekijän asema

Riippumatta siitä, mitä edellä 7 luvun 1 ja 2 §:ssä tai 8 ja 9 luvussa säädetään, työsopimuksen voimassaolo ei voi päättyä, kun työntekijää pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merityöyleissopimuksen ohjeiston normin A2.1. 7 kohdassa tarkoitetun merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Vangittuna olevan työntekijän työsuhteen voimassaolo voi laissa säädetyin perustein päättyä aikaisintaan, kun työntekijä on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin, tai työntekijän kuollessa vankeuden aikana, hänen kuolinpäivänään.

Vangitulla työntekijällä on oikeus täyteen palkkaansa kotiinpaluuseen tai kuolinpäivään saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 13 luvun 13 b §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin asetuksella.

3.

Laki

merityöaikalain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 2 §:n 1 momentin 3 kohta ja 10 §
sellaisina kuin ne ovat 2 §:n 1 momentin 1-3 kohta laissa 251/2019 ja 10 § laissa 942/1997
seuraavasti:

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota tekee:

- 1) sellaisen aluksen päällikkö, jossa päällikön lisäksi on toimessa vähintään kaksi henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;
- 2) konepäällikkö ja ylin perämies, milloin heidän työtään ei ole jaettu vahtivuoroihin, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;
- 3) matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa edellä mainitun esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;

10 §

Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Edellä 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta työhön, joka on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi.

Edellä 9 §:n 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, jota vaaditaan:

- 1) osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus ja turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;
- 2) tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa;
- 3) satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;
- 4) sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä; tai
- 5) sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 a ja 10 §
sellaisena kuin ne ovat 8 a § laissa 1013/2015 ja 10 § laissa 1339/2016, seuraavasti:

8 a §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

10 §

Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä sekä jäljempänä 12 §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta työhön, joka on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi.

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, joka:

- 1) on tehtävä satama- tai vastaavan viranomaisen määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;
- 2) aiheutuu työntekijöiden ennalta arvaamattomasta vähentymisestä, jos aluksen miehistöä ei voida heti täydentää kohtuullisin toimenpitein;
- 3) on tarpeen osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- ja turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään.

Edellä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 28 §, sellaisena kuin se on laissa 71/2017,
seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____

6.

Laki

merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 1007/2015, seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

7.

Laki

valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1135/2014, seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Kehittämis- ja hallintokeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

VUODEN 2018 MUUTOKSET VUODEN 2006 MERITYÖYLEISSOPIMUKSEN OHJEISTOON SIIHEN MYÖHEMMIN TEHTYINE MUUTOKSINEEN (MLC 2006)

Vuoden 2006 yleissopimuksen sääntöön 2.1 liittyvät ohjeiston muutokset

Normi A2.1 – Merenkulkijoiden työsopimus

Lisätään uusi 7 kohta:

7. Kunkin jäsenvaltion on vaadittava, että merenkulkijan työsopimuksen on pysyttävä voimassa sen ajan, kun merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena riippumatta siitä, onko työsopimuksen päättymisajankohta mennyt tai onko jompikumpi osapuoli ilmoittanut sopimuksen voimassaolon keskeyttämisestä tai päättämisestä. Tässä kohdassa:

a) *merirosvouksella* tarkoitetaan samaa kuin Yhdistyneiden kansakuntien vuodelta 1982 olevassa merioikeusyleissopimuksessa;

b) *aluksen aseellisella ryöstöllä* tarkoitetaan kaikkea muuta väkivaltaa, vapaudenriistoa tai ryöstelyä tai sellaisen uhkaa kuin merirosvousta, kun se on tehty yksityisten tarkoituksien vuoksi ja suunnattu alusta tai aluksessa olevia henkilöitä tai omaisuutta kohtaan minkä tahansa valtion sisäisillä aluevesillä, saaristossa tai aluemerellä, sekä kaikkea yllä kuvattuihin tekoihin yllyttämistä tai sellaisten tahallista helpottamista.

Vuoden 2006 yleissopimuksen sääntöön 2.2 liittyvät ohjeiston muutokset

Normi A2.2 – Palkat

Lisätään uusi 7 kohta:

7. Jos merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella alukseen koh-

AMENDMENTS OF 2018 TO THE CODE OF THE MARITIME LABOUR CONVENTION, 2006, AS AMENDED (MLC, 2006)

Amendments to the Code of the MLC, 2006, relating to Regulation 2.1

Standard A2.1 – Seafarers' employment agreements

Insert new paragraph 7:

7. Each Member shall require that a seafarer's employment agreement shall continue to have effect while a seafarer is held captive on or off the ship as a result of acts of piracy or armed robbery against ships, regardless of whether the date fixed for its expiry has passed or either party has given notice to suspend or terminate it. For the purpose of this paragraph, the term:

(a) *piracy* shall have the same meaning as in the United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982;

(b) *armed robbery against ships* means any illegal act of violence or detention or any act of depredation, or threat thereof, other than an act of piracy, committed for private ends and directed against a ship or against persons or property on board such a ship, within a State's internal waters, archipelagic waters and territorial sea, or any act of inciting or of intentionally facilitating an act described above.

Amendments to the Code of the MLC, 2006, relating to Regulation 2.2

Standard A2.2 – Wages

Insert a new paragraph 7:

7. Where a seafarer is held captive on or off the ship as a result of acts of piracy or armed

distuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena, merenkulkijan työsopimukseen, häntä koskevaan työehtosopimukseen tai sovellettavaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvien palkkojen ja muiden oikeuksien maksun, mukaan lukien tämän normin 4 kohdassa tarkoitettujen rahalähetysten maksu, on jatkettava koko vangittuna pitämisen ajan ja siihen asti, kun merenkulkija on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin normin A2.5.1 mukaisesti, tai jos merenkulkija kuolee vankeuden aikana, hänen kuolinpäiväänsä asti siten kuin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään. Termeillä *merirosvous* ja *aluksen aseellinen ryöstö* tarkoitetaan samaa kuin normin A2.1 7 kohdassa.

Vuoden 2006 yleissopimuksen sääntöön 2.5 – Kotimatka liittyvät ohjeiston muutokset

Suositus B2.5.1 – Oikeus

8 kohta korvataan seuraavasti:

8. Kotimatkaoikeuden voidaan katsoa rauenneen, jos merenkulkija, jota asia koskee, ei vaadi oikeuttaan kotimatkaan kansallisessa laissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa määritellyn kohtuullisen ajan kuluessa, paitsi silloin, jos häntä pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Termeillä *merirosvous* ja *aluksen aseellinen ryöstö* tarkoitetaan samaa kuin normin A2.1 7 kohdassa.

robbery against ships, wages and other entitlements under the seafarers' employment agreement, relevant collective bargaining agreement or applicable national laws, including the remittance of any allotments as provided in paragraph 4 of this Standard, shall continue to be paid during the entire period of captivity and until the seafarer is released and duly repatriated in accordance with Standard A2.5.1 or, where the seafarer dies while in captivity, until the date of death as determined in accordance with applicable national laws or regulations. The terms *piracy* and *armed robbery against ships* shall have the same meaning as in Standard A2.1, paragraph 7.

Amendments to the Code of the MLC, 2006, relating to Regulation 2.5 – Repatriation

Guideline B2.5.1 – Entitlement

Replace paragraph 8 by the following:

8. The entitlement to repatriation may lapse if the seafarers concerned do not claim it within a reasonable period of time to be defined by national laws or regulations or collective agreements, except where they are held captive on or off the ship as a result of acts of piracy or armed robbery against ships. The terms *piracy* and *armed robbery against ships* shall have the same meaning as in Standard A2.1, paragraph 7.

2.

Laki

merityösopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 3 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 1449/2016, sekä
lisätään 13 lukuun uusi 13 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

3 §

3 §

Työsopimuksen muoto ja sisältö

Työsopimuksen muoto ja sisältö

Työsopimusta tehtäessä työntekijän tulee saada tarpeellisiksi katsomansa tiedot:

- 1) aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista;
 - 2) aluksen liikennealueesta.
-

Työsopimusta tehtäessä työntekijälle on annettava:

1) ohje menettelytavoista, joiden mukaisesti työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä;

2) työntekijän tarpeelliseksi katsomansa tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta.

13 luku

Erinäiset säännökset

13 b §

Laittomasti vangittuna pidettävän työntekijän asema

Riippumatta siitä, mitä edellä 7 luvun 1 ja 2 §:ssä tai 8 ja 9 luvussa säädetään, työsopimuksen voimassaolo ei voi päättyä, kun työntekijää pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella erityyppisen sopimuksen ohjeiston normin A2.1. 7 kohdassa tarkoitetun merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Vangittuna olevan työntekijän työsuhteen voimassaolo voi laissa säädetyin perustein päättyä aikaisintaan, kun työntekijä on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin, tai työntekijän kuollessa vankeuden aikana, hänen kuolinpäivänään.

Vangitulla työntekijällä on oikeus täyteen palkkaansa kotiinpaluuseen tai kuolinpäivään saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Sen 13 luvun 13 b §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin asetuksella.

3.

Laki

merityöaikalain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 2 §:n 1 momentin 3 kohta ja 10 §
sellaisina kuin ne ovat 2 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 251/2019 ja 10 § laissa 942/1997
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota tekee:
1) sellaisen aluksen päällikkö, jossa päällikön lisäksi on toimessa vähintään kaksi henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10 ja 19 a §:ssä säädetään;
2) konepäällikkö ja ylin perämies, milloin heidän työtään ei ole jaettu vahtivuoroihin, paitsi mitä 9 a, 10 ja 19 a §:ssä säädetään;
3) matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa edellä mainitun esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä;

10 §

Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Edellä 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, jota vaaditaan:
1) työn tekemiseksi, joka ehdottomasti on tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran johdosta;
2) työn tekemiseksi, joka on tarpeen merilaisissa (674/1994) säädetyn avun antamiseksi;

Ehdotus

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota tekee:
1) sellaisen aluksen päällikkö, jossa päällikön lisäksi on toimessa vähintään kaksi henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;
2) konepäällikkö ja ylin perämies, milloin heidän työtään ei ole jaettu vahtivuoroihin, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;
3) matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa edellä mainitun esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;

10 §

Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Edellä 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta työhön, joka on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi.
Edellä 9 §:n 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, jota vaaditaan:

Voimassa oleva laki

3) osallistumiseksi pelastus- ja palonsammutus- sekä muilla turvallisuusvälineillä pidettäviin harjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään;

4) tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa;

5) satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;

6) sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä; tai

7) sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Ehdotus

1) osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- ja turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;

2) tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa;

3) satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;

4) sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä; tai

5) sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 a ja 10 §
sellaisena kuin ne ovat 8 a § laissa 1013/2015 ja 10 § laissa 1339/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 a §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

10 §

Poikkeukset ylityörajoituksista

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä sekä jäljempänä 12 §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta säännöllisen työajan ylittävään työhön, joka:

- 1) on tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran torjumiseksi;
- 2) on tarpeen merilain (674/1994) 6 luvun 11 §:ssä säädetyn avun antamiseksi;
- 3) on tehtävä satama- tai vastaavan viranomaisen määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;

Ehdotus

8 a §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään*.

10 §

Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä sekä jäljempänä 12 §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta työhön, joka *on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi*.

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, joka:

Voimassa oleva laki

4) aiheutuu työntekijöiden ennalta arvaamattomasta vähentymisestä, jos aluksen miehistöä ei voida heti täydentää kohtuullisin toimenpitein; tai

5) on tarpeen osallistumiseksi pelastus- tai palonsammutus- taikka muilla turvallisuusvälineillä pidettäviin harjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Ehdotus

1) on tehtävä satama- tai vastaavan viranomaisen määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;

2) aiheutuu työntekijöiden ennalta arvaamattomasta vähentymisestä, jos aluksen miehistöä ei voida heti täydentää kohtuullisin toimenpitein;

3) on tarpeen osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- ja turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään.

Edellä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

28 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan*

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

6.

Laki

merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 1007/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

27 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.*

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

7.

Laki

valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1135/2014, seuraavasti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kehittämisen ja hallintokeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden matkakustannusten korvaamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kehittämisen ja hallintokeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20